

СЛОВО НА ПОШАНУ СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ ПЕТРА МАРТ'ЯНОВА

Нижче запропоновані думки висловлені були мною тоді, коли я щойно дізнався про непоправну подію – відхід із земного буття пастора Петра Костянтиновича Март'янова. З того часу минуло, важко нині уявити, два роки. Плин часу – невблаганний. Але є те, що вище плину часу. Це людська шана й пам'ять. Добрі справи людини незліченно довго живуть як втілення пам'яті про неї. А людина живе стільки, скільки про її добрі справи пам'ятатимуть. Отже – кожен обирає в земному бутті свій шлях. Шлях вічної Пам'яті про власні добрі справи, або безвісті мороку від власних злих справ. Петро Костянтинович завжди служив Богу, а відтак - людям. Тому його з повагою згадують та згадуватимуть добрим словом і по відході із земного буття. Тож в сумну дату 7 вересня слід було релігієзнавцям України, з якими він плідно працював над метою утвердження на Одещині толерантних міжконфесійних відносин, вшанувати світлу пам'ять людини, яка так багато зробила для становлення українського незаангажованого релігієзнавства, яка не боялася бути праведною й щирою тоді, коли було нелегко, яка не боялася, як свого часу сформулював Василь Стус, бути «самособоюнаповнюваним».

І ще одне. Як я переконаний, шанувати світлу пам'ять Петра Костянтиновича більше за все необхідно нам. Щоби вчитися у нього. І просто, щоб залишатися людьми. Подане нижче Слово Пам'яті є одночасно і вдячністю Людині про те, що вона була серед нас, і нагадуванням про неї, про її повсякденні добрі вчинки, які, певне Петро Костянтинович і не помічав за свого життя.. Це є й нагадуванням просто про те, що християнська доброта, явлена в феномені кожного з нас суцільним є найбільшим, найголовнішим уроком і найбільшим скарбом нашого буття в громадському просторі, або – точніше - у всесвітньому космосі духовного буття, оскільки добрими справами кожного з нас, врешті-решт і вимірнюється все суще сьогодні й у близькій та далекій перспективах.

Я ніколи не думав, що доведеться писати ці рядки... І зараз не віриться, навіть прочитавши щире слово, сказане столичними й одеськими духовними діячами та релігієзнавцями, навіть усвідомивши глибину втрати... В те, що земний життєвий шлях завершив Петро Костянтинович Март'янов, справжній християнин, який не словом, а кожною своєю справою, кожною секундою свого життя стверджував апостольський постулат св. Павла «Поки маємо час – робімо добро» я не можу повірити й дотепер. Всі слова здаються дрібними й незначущими, коли згадуєш щоденні добрі справи, якими було осяяне життя цієї людини, Християнина з великої літери й у справжньому сенсі цього багатомірного поняття. Давно й добре відомо – істинний християнин завжди пізнається саме за тим, що він дав людям, чи підтримував він їх у здавалося б безвихідних ситуаціях, чи був він зі скривдженими, а не з кривдниками, чи

повсякчас жертвував собою «заради малих сих». Міркуючи про постать пастора П.К. Мартянова на всі ці питання можна дати лише ствердні відповіді.

Мені пощастило бути в колі людей, які знали П.К. Мартянова з тієї пори, коли Господнє Провидіння привело мене до Християнського Гуманітарного університету. Там я познайомився з Петром Костянтиновичем, який одразу привертав увагу своєю глибокою й різнобічною ерудованістю, відкритістю до діалогу, вмінням не лише вчити, а й (незважаючи на його значний авторитет в Одесі та й світі) повсякчас вчитися, відкривати собі й іншим нові знання. Яюсь само собою склалося, що моє становлення як автора наукових релігієзнавчих праць відбувалося під впливом завжди інтелегентно-ненав'язливих ідей й особистості П.К. Мартянова. Вміння дати пораду, відкрити нове бачення, на перший погляд, загальновідомого, зробити складні речі зрозумілими й простими – все це риси непересічної індивідуальності П.К. Мартянова. Для мене спілкування з Петром Костянтиновичем завжди мало характер свята. Свята думки, свята легкості розмови про високе й буденне (завжди згадувалась сократівська майєвтика), свята відкриття чогось нового, незнаного, що завжди дарували чи неспішна бесіда чи й короткий обмін репліками. А ще – свято відкриття добрих, мудрих, порядних й суто по-людському чарівних людей, що неодмінно входили до кола друзів П.К. Мартянова: вчених-релігієзнавців, громадських та духовних діячів зі столиці чи з Одеси, чи з інших країв світу. Разом з Петром Костянтиновичем вони творили особливу ауру непоказної, дієвої доброти. В тому, що це так, Господь дав мені змогу пересвідчитися неодноразово. Є такий вираз – «світло людини». До образу П.К. Мартянова він є, на моє переконання, належним якнайбільше.

Слід сказати й про наступне. Петро Костянтинович щиро й зацікавлено привітав перше видання моєї першої монографії. Він був одним із небагатьох з тих, хто навіть у найважчі часи не відступився ані від книги, ані від її незахищеного у всіх сенсах автора. При тому, що, написана з православних позицій, ця книга, на неглибоко-минуций погляд, не мала би бути сприйнятою ним як священником неправославної конфесії. Насправді ж вийшло навпаки: за цю книгу мене критикували якраз деякі ніби й «православні», а П.К. Мартянов був, у важкий час, чи не єдиним, хто активними діями підтримав мене у обстоюванні нібито далеких від його світоглядних пріоритетів концепцій. В цьому і є справжня безмежність християнства, широта любові до всього, що стверджує віру у Христа, у якій би конфесійній приналежності вона не виявлялася. Подвижництва Петра Костянтиновича у найтемніші для мене часи я ніколи не забуду, адже через це подвижництво не лише вияскравлюється світло його особистості, а й відкривається істина недеklarованої, а дієвої християнської любові до того, що сприяє, бодай дешицею, ствердженню Христового вчення. Концептуальна широта погляду священника з'єдналася тут із заглибленим у пошук Істини поглядом вченого (відомо ж, що П.К. Мартянов був автором низки значущих теологічних та філософсько-релігієзнавчих праць), із

зацікавленою рецеспією ерудита-аналітика, що і духом і дією повсякчас живе в просторі істин Святого Письма.

На запрошення Петра Костянтиновича я мав честь брати участь у кількох знакових міжнародних (статус міжнародної був безумовним, коли в програмі значилося його ім'я як організатора) наукових філософсько-релігієзнавчих симпозиумах та конференціях в Одесі. На щире слово П.К. Мартянова відгукувалися священники усіх християнських конфесій, духовні діячі – представники інших релігій, знані в Україні й світі вчені-релігієзнавці, богослови з різних куточків світу, але особливої снаги й втіхи, так мені видається, йому, як натхненникові цих заходів, надавало те, коли він міг констатувати розвиток вітчизняної релігієзнавчої науки, коли бачив поступ молодих й маститих вчених – репрезентантів нових ідей та світоглядних концепцій, котрі розвивали розмаїте сучасне розуміння християнських істин в буттєвому просторі нового тисячоліття. Скажу й про ще одне. На своєму життєвому шляху, я рідко бачив більшого (не галасом, а духом) патріота України, ніж корінний одесит у багатьох поколіннях, яким був він. Штучність поділу українців на російськомовних та україномовних якнайкраще спростовувалася й, певен, спростовуватиметься феноменом Петра Костянтиновича, що досконало, з неповторним одеським гумором та притаманною йому особисто мудрою іронічністю, розмовляючи рідною йому російською міг навчити українству, яке, чи не понад усе, виявляється у питомій причетності до європейської ціннісно-смісловної парадигми, багатьох декларативних патріотів.

Памфіл Юркевич, розробляючи теорію кордоцентризму стверджував, що саме серце є основою людського буття, є джерелом розуміння суцього. Життя й діяльність П.К. Мартянова трагічно засвідчили істинність цього міркування. Не було нічого вартого уваги, співчуття, розуміння в житті його близького й далекого оточення, або й просто в житті суцих у Одесі, Україні й світі людей, щоби проминуло його серце. І серце Християнина, зболене стражданнями інших, не витримало...